

Halina Irena Szumił¹

0000-0001-8370-502X

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Uczył słowem – pismami – życiem. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)

Ksiądz Wincenty Granat, który zmarł w opinii świętości, to kapłan diecezji sandomierskiej, rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1965–1970), wybitny pedagog, profesor, dogmatyk, humanista, pisarz; przez uczniów zwany „Doctor humanus” był bardzo ludzki jako teolog Miłosierdzia Bożego i zawsze z miłością zainteresowany drugim człowiekiem. Był wiernym synem Kościoła i wpisał się w jego historię zarówno w dzieje uczelni katolickiej, jak i w myśl teologiczną w Polsce. Warto przybliżyć jego postać współczesnym ludziom.

---

¹ Halina Irena Szumił – dr filozofii, emerytowany pracownik naukowy KUL. Autor wielu publikacji i artykułów naukowych i popularno-naukowych; redaktor wielu książek zbiorowych (zob. J. Kleczaj, C. Purta, *Z książką w rękę. Halina Irena Szumił – pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej KUL*, Lublin 2018). E-mail: szhalina8@wp.pl.

1. Rys biograficzny ks. Wincentego Granata

Wincenty Granat urodził się 1 kwietnia 1900 roku w Ćmielowie k. Ostrowca Świętokrzyskiego². Rodzice Wincentego, Jan Granat (1868–1931) i Antonina z Jedlickich (1880–1945) pochodzili ze średniozamożnych rodzin rzemieślniczych.

Studia gimnazjalne (1914–1918) i seminaryjne (1918–1923) Wincenty ukończył w Sandomierzu. W październiku 1923 roku jako subdiakon podjął studia specjalistyczne na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Po roku studiów, 24 sierpnia 1924 roku, otrzymał w katedrze sandomierskiej z rąk bp. Mariana Ryxa święcenia kapłańskie. W dalszym ciągu kontynuował studia rzymskie. W 1925 roku uzyskał stopień naukowy doktora filozofii, a w 1928 roku – doktora teologii.

Po powrocie do kraju pełnił funkcję prefekta szkół powszechnych (1928–1929) i średnich (1930–1933) w Radomiu. Nadto brał udział w różnego rodzaju cyklach wykładów organizowanych w tym czasie na terenie miasta, prowadził duszpasterstwo wśród młodzieży oraz szeroką działalność społeczną i charytatywną. W okresie radomskim rozpoczął także publikować pierwsze prace, m.in. na łamach periodyka: „Prawda Katolicka” i „Siewca Prawdy”.

Akta personalne ks. Wincentego Granata odkrywają jeszcze jeden szczegół z jego życia. Istnieje w nich pismo z 10 sierpnia 1932 roku skierowane do biskupa Włodzimierza B. Jasińskiego mówiące o zamiarze wstąpienia do zakonu; chodziło tu o Towarzystwo Jezusowe – jezuitów. Biskup na najbliższy rok nie wyraził zgody, a później sytuacja się zmieniła, ponieważ od 1 września 1933 roku wezwał ks. Wincentego Granata do Sandomierza i powołał go na profesora Wyższego Seminarium Duchownego, gdzie podjął wykłady z różnych dyscyplin filozoficznych i teologii dogmatycznej (do 1958 r.).

---

² Podstawę opracowania stanowią dokumenty znajdujące się w archiwum: parafii Ćmielów, Seminarium Duchownego (od 1918 r.), Archiwum Diecezjalnym w Sandomierzu, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Archiwum Diecezjalnym w Lublinie oraz w archiwach państwowych Sandomierza, Kielc, Lublina oraz Akt Dawnych i Akt Nowych w Warszawie. Nadto zostały wykorzystane informacje uzyskane podczas rozmów z osobami, które spotkały się ze Sługą Bożym w różnym okresie jego życia.

Dnia 12 września 1935 roku został kierownikiem duchowym Niższego Seminarium Duchownego – Liceum Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu i funkcję tę pełnił do 1940 roku. W roku szkolnym 1938/1939 wykładał zasady filozofii chrześcijańskiej w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Radomiu.

W okresie drugiej wojny światowej ks. Wincenty Granat zaangażował się w służbę ojczyźnie³. Podobnie, jak w całym kraju, tak samo i w Sandomierzu⁴ jedną z form masowego ruchu oporu było tajne nauczanie⁵. Jego organizowanie wynikało z historycznej potrzeby chwili, kiedy okupant zmierzał do całkowitego unicestwienia narodu polskiego poprzez zniszczenie go nie tylko biologiczne, ale także jako narodu o własnej kulturze i przeszłości. Miało więc źródło w poczuciu moralnego obowiązku nauczycieli, było także wyrazem patriotycznej postawy nie tylko nauczycieli, ale i społeczeństwa – rodziców i młodzieży.

Ks. Wincenty Granat z narażeniem życia brał udział zarówno w cywilnym, jak i wojskowym ruchu oporu na terenie Sandomierza. Jesienią 1940 roku wstąpił do Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW), związanej ściśle ze Stronnictwem Narodowym, która powstała w kilka miesięcy po wybuchu drugiej wojny światowej, a w listopadzie 1942 roku weszła w skład Armii Krajowej. Na terenie Sandomierza działała komenda powiatowa tej organizacji, do której m.in. należał ks. Jan Stępień⁶. Na jego

---

³ W Okręgu Radomsko-Kieleckim w obwodzie Opatów Związku Walki Zbrojnej – AK działał brat księdza Mieczysław Granat, kryp. „Tyrała” (zob. W. Borzobogaty, „Jodła”. Okręg Radomsko-Kielecki ZWZ-AK 1939–1945, wyd. popr. i poszerz., Warszawa 1982, s. 190).

⁴ Zob. *Mówili nauczyciele*, w: *W naszej pamięci. Gimnazjum i liceum w Sandomierzu*, Sandomierz 1991, s. 72.

⁵ W. Madejczyk, *Tajne nauczanie – wola przetrwania (1939–1945)*, w: *W naszej pamięci...*, dz. cyt., s. 52, 54.

⁶ Ks. Jan Stępień (1910–1995) podczas okupacji hitlerowskiej był wykładowcą nauk biblijnych w Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu. Jednocześnie udzielał się konspiracyjnie jako kapelan wojskowy w miejscowym w szpitalu powiatowym. Zagrożony aresztowaniem w 1942 roku uciekł do Warszawy. Dnia 5 lipca 1947 roku został aresztowany, 27 listopada 1947 roku otrzymał czterokrotną karę śmierci. Władze kościelne wystąpiły o ułaskawienie, Bolesław Bierut okazał akt łaski i wyrok zamieniono na 15 lat więzienia. Wyszedł z więzienia w 1955 roku, wrócił do Sandomierza. Potem od 1972 roku przez trzy kolejne kadencje był rektorem Akademii Teologii Katolickiej. Zmarł w Łaskach i tam został pochowany. Zob. S. Mędała, *Śp. ks. prof. dr hab. Jan Stępień (1910–1995)*, „Studia Theologica

ręce i w jego mieszkaniu ks. Wincenty Granat złożył przysięgę i od tego momentu z nim współpracował. Zadaniem ks. Granata w tej organizacji była posługa duszpasterska wobec jej członków i zapewnienie im bezpieczeństwa oraz współredagowanie pisma: „Naród w Walce”, wydawanego na powielaczu i recenzowanie publikowanych artykułów. Brał on także udział w akcji ideowo-wychowawczej, bowiem członkowie NOW obok wykształcenia wojskowego, w miarę możliwości pogłębiali swoją postawę ideową, katolicką i narodową. Sługa Boży razem z ks. Janem Stępnem starali się ukazywać wszystkie wydarzenia w świetle wiary w zwycięstwo dobra i podkreślać, że motywem ich walki z okupantem nie jest nienawiść do wroga, ale miłość do ojczyzny.

W okresie sandomierskim ks. Wincenty Granat opublikował kilkadziesiąt prac naukowych i publicystycznych, a także wydał kilka skryptów z zakresu teologii dogmatycznej, które później stały się podstawą jego dzieł szczególnie *Dogmatyki katolickiej*.

Obok pracy naukowej i dydaktycznej, ks. Wincenty Granat poświęcał dużo czasu duszpasterstwu, zwłaszcza prowadzonemu na terenie żeńskich zgromadzeń zakonnych. Długotrwałe związki łączyły go ze Zgromadzeniem Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej, gdzie od 1933 roku do końca życia (w różnym stopniu) był wykładowcą, kapelanem, rekolekcjonistą i spowiednikiem.

Aktywnie uczestniczył również w redagowaniu konstytucji zakonnych Zgromadzenia Córek św. Franciszka Serafickiego, przez co stał się jego współzałożycielem. Nadto oddziaływał na Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia oraz Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstaniek Pana Jezusa Chrystusa. Wywarł ogromny wpływ na formację duchową i intelektualną tych zgromadzeń. Wiele razy przekonywał siostry o potrzebie studium ich duchowości, powrotu do myśli założycieli i włączenia się w nurt bieżących zadań Kościoła. W tym też względzie wyprzedzał naukę i zalecenia Soboru Watykańskiego II.

Varsaviensia” 33 (1995) z. 1, s. 5–13; J. Krasieński, *Biogram ks. Jana Stępnia*, „Studia Sandomierskie” 6 (1990–1996) [wyd. 1999], s. 434–438; H. Sieński, *Stępień Jan Piotr (1910–1995), rektor ATK, w: Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945–1989*, red. J. Myszora, t. 1, Warszawa 2002, s. 268–270; B. Stanaszek, *Księża diecezji sandomierskiej więzieni przez władze komunistyczne po II wojnie światowej*, Rzeszów 2008, s. 38–50 (*Ksiądz Jan Stępień (1910–1995)*).

Na terenie diecezji sandomierskiej ks. Granat pełnił również szereg innych funkcji. Od 15 października 1947 roku został referentem do spraw trzeźwości w Sekretariacie Związku „Caritas” w Sandomierzu i prowadził duszpasterstwo upowszechniając ideę abstynencji. Był cenzorem książek religijnych z ramienia kurii, a także sędzią prosynodalnym. W 1948 roku otrzymał godność kanonika gremialnego kapituły katedralnej.

Ważnym etapem w życiu ks. Wincentego Granata była jego praca dydaktyczno-naukowa, naukowo-pisarska i administracyjna na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Od roku akademickiego 1952/1953 został zatrudniony jako zastępca profesora, a następnie jako docent (1956–1965) i profesor nadzwyczajny (1965–1970). Wykładał teologię dogmatyczną. Był kierownikiem II Katedry Teologii Dogmatycznej, Teologii Fundamentalnej i Teologii Porównawczej. Prowadził intensywną pracę naukową, której rezultatem były liczne publikacje. W latach 1956–1958 piastował stanowisko prodziekana Wydziału Teologicznego KUL, a w latach 1956–1965 dyrektora konwiktu księży studentów. W 1965 roku został wybrany rektorem KUL, a w 1966 członkiem Rady Honorowej Międzynarodowego Kongresu poświęconego teologii Soboru Watykańskiego II.

W tym okresie 34 osoby napisały pod jego kierunkiem prace magisterskie, 64 osoby – prace licencjackie (niektóre prace magisterskie były potraktowane także jako licencjackie) oraz 41 – rozprawy doktorskie. Do grona jego uczniów należą profesorowie teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, papieskich fakultetów teologicznych, seminariów duchownych diecezjalnych i zakonnych, a także wielu polskich biskupów.

Ponadto w okresie lubelskim ks. Wincenty Granat rozwinął ożywiającą aktywność pisarską; należy tu wymienić 9-tomowe dzieło: *Dogmatyka katolicka* i posoborowe 2-tomowe: *Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie* i wiele innych książek oraz rozpraw i artykułów. Pełniąc obowiązki dydaktyczno-naukowe i administracyjne na terenie KUL, działał również w wielu komisjach senackich, redakcjach czasopism i współorganizował zjazdy naukowe.

Od 31 sierpnia 1970 roku zrezygnował z funkcji rektora i profesora KUL, przeniósł się do Opola Lubelskiego i zamieszkał w domu Sióstr

Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej, gdzie kontynuował działalność pisarską i duszpasterską. W 1977 roku powrócił do Sandomierza. W 1978 roku otrzymał nagrodę Towarzystwa Naukowego KUL im. Ks. Idziego Radziszewskiego za całokształt działalności w duchu humanizmu chrześcijańskiego, a także medal „Za zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”. W uzasadnieniu decyzji napisano:

Pełna dobroci i życzliwości postawa wobec wszystkich ludzi zwłaszcza wobec pracowników i młodzieży akademickiej zjednała mu [ks. W. Granatowi] powszechny szacunek i uznanie w społeczności uniwersyteckiej.

Wincenty Granat był kapłanem–teologiem, bezkompromisowo oddanym służbie słowu Bożemu i człowiekowi. Pozostawił Kościołowi w Polsce trwałe i niezniszczalne dziedzictwo. Zmarł w opinii świętości 11 grudnia 1979 roku w Sandomierzu i został pochowany w grobowcu kapitulnym na Cmentarzu Katedralnym (przy ul. Mickiewicza).

Dnia 12 czerwca 1995 roku Kościół sandomierski rozpoczął dochodzenie beatyfikacyjne w sprawie wyniesienia do chwały ołtarzy zmarłego w opinii świętości ks. Wincentego Granata, który żył prawdą w miłości zgodnie z tym, co powiedział Apostoł Narodów – św. Paweł: „żyjąc prawdziwie w miłości, sprawmy, by wszystko rosło ku Temu, który jest Głową – ku Chrystusowi” (Ef 4, 15). W katedrze w Sandomierzu miała miejsce pierwsza uroczysta sesja rozpoczynająca proces beatyfikacyjny ks. Wincentego Granata⁷.

Wkrótce po inauguracji tego procesu swoją działalność rozpoczął diecezjalny Trybunał kanonizacyjny. W toku dotychczasowego jego trwania zakończono przesłuchanie świadków i dokonano innych czynności przewidzianych przez prawo kanoniczne.

---

⁷ Opis uroczystej sesji rozpoczynającej dochodzenie kanonizacyjne ks. Wincentego Granata oraz przemówienia zob. „Kronika Diecezji Sandomierskiej” 88 (1995), s. 163–186; wk (KA1), *Rozpoczęcie procesu kanonizacyjnego ks. W. Granata*, „Katolicka Agencja Informacyjna”, (1995), nr 46 (160), s. 5; S. Kowalczyk, A. Kończak, *Wielki umysłem i duchem. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)*, „Gość Sandomierski” 72 (1995) nr 32, s. 11–12, 14; H. I. S., *Żył prawdą w miłości*, „Teologia w Polsce” 14 (1996) nr 45, s. 34–36; *Żył prawdą w miłości. Sługa Boży Ksiądz Profesor Wincenty Granat (1900–1979) Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1965–1970)*, red. A. Kończak, Sandomierz 1997; H. I. Szumił, *Przez prawdę do miłości. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)*, Sandomierz 2010, s. 99–109.

Dnia 29 listopada 2010 roku w ramach trwającego procesu beatyfikacyjnego dokonano ekshumacji, kanonicznego rozpoznania i zabezpieczenia doczesnych szczątków sługi Bożego ks. Wincentego Granata, jest to bowiem jeden z etapów procesu kanonicznego kandydata na ołtarze. Ekshumację przeprowadzono na cmentarzu katedralnym (przy ul. Mickiewicza) w Sandomierzu. Otwarcie grobu odbyło się pod nadzorem komisji kościelno-cywilnej, z zachowaniem wymogów przewidzianych przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych. Zachowane szczątki sługi Bożego zostały złożone do przygotowanego grobowca w kościele seminaryjnym pw. Świętego Michała Archaniola w Sandomierzu. Wybór nowego grobu ks. Wincentego Granata jest uzasadniony. Sługa Boży przez 25 lat był wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu, był człowiekiem znanym i szanowanym w diecezji sandomierskiej.

Obrzędowi złożenia ich w nowym miejscu przewodniczył pasterz diecezji biskup Krzysztof Nitkiewicz oraz biskup pomocniczy Edward Frankowski. Wszystko odbyło się w bardzo wąskim gronie osób i w skromnej formie, zgodnie z zaleceniami prawa kanonizacyjnego.

Miejscem złożenia szczątków sługi Bożego jest nisza pod chórem kościoła Świętego Michała Archaniola. Koncepcja ideowo-techniczna dotyczy ściany wewnątrz świątyni, zamykającej niszę ze szczątkami zmarłego. Umieszczenie szczątków sługi Bożego Ks. Wincentego Granata w świątyni ma ułatwić wiernym nawiedzenie grobu kandydata do chwały ołtarzy i modlitwę, upraszającą łaski za jego wstawiennictwem.

Odtąd w kolejne rocznice jego śmierci⁸ organizowany jest *Dzień modlitwy i refleksji wokół jego osoby i myśli*. Najpierw odbywa się sesja przybliżająca postać oraz dorobek naukowy sługi Bożego, po czym w kościele seminaryjnym w Sandomierzu, gdzie znajduje się jego grób, sprawowana jest uroczysta koncelebrowana Msza Święta z prośbą o jego beatyfikację⁹.

---

⁸ Wcześniej z okazji różnych jubileuszy ks. Wincentego Granata odbywały się w Sandomierzu i Lublinie w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim uroczystości rocznicowe jemu poświęcone (zob. Bibliografie Profesora).

⁹ Zob. np. *Być jak pochodnia... „Humanitas” sługi Bożego ks. Wincentego Granata. Materiały z sesji, Sandomierz, 10 XII 2011 roku*, red. Z. Janiec, Sandomierz 2012; inne materiały rocznicowe zostały odnotowane poniżej w wybranych opracowaniach.

Z kolei 10 grudnia 2011 roku zostało otwarte i pobłogosławione przez biskupa sandomierskiego Krzysztofa Nitkiewicza Oratorium sługi Bożego, które urządzono w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego i zlokalizowano w pomieszczeniu bardzo mocno związanym z nim i w bezpośrednim sąsiedztwie obecnego miejsca jego doczesnego spoczynku¹⁰. Scenariusz ekspozycji, opatrzonej tytułem *Przez prawdę do miłości*¹¹, opracowała mgr Urszula Stępień, kustosz Muzeum Diecezjalnego w Sandomierzu, prace plastyczno-graficzne wykonał artysta mgr Marcin Cebula. Na wystawie można zobaczyć liczne fotografie, kopie dokumentów oraz publikacje ks. Wincentego Granata i opracowania jemu poświęcone.

Dnia 9 października 2018 roku, w uroczystość bł. Wincentego Kadłubka, patrona diecezji i miasta Sandomierza w kościele seminaryjnym pw. św. Michała Archanioła miało miejsce ostatnie posiedzenie Trybunału kanonizacyjnego, który badał na poziomie diecezjalnym świętość sługi Bożego ks. Wincentego Granata, kapłana diecezji sandomierskiej i rektora KUL.

Uroczystą Mszę Świętą poprzedziła modlitwa różańcowa w intencji beatyfikacji ks. Wincentego Granata. Przed jej rozpoczęciem powitał przybyłych na uroczystość ks. prof. dr hab. Zdzisław Janiec, postulator procesu beatyfikacyjnego.

Eucharystii oraz publicznej sesji Trybunału kanonizacyjnego przewodniczył bp Krzysztof Nitkiewicz. Nadto z pasterzem diecezji koncelebrowali: bp senior Edward Frankowski, kapłani tworzący Trybunał oraz księża diecezjalni. W modlitwie brali udział członkowie rodziny ks. Wincentego Granata, osoby konsekrowane z różnych zgromadzeń, alumni Wyższego Seminarium Duchownego oraz wierni świeccy.

---

¹⁰ Jest to dawna kaplica, która powstała w siedemnastym wieku wraz z całym obiektem klasztornym, usytuowana w południowym skrzydle, w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła Św. Michała Archanioła, od jego zachodniej strony. W okresie kiedy budynki klasztorne zostały przejęte przez Wyższe Seminarium Duchowne, wejście łączące dawną kaplicę z kościołem zostało zamurowane. Obecnie w tym miejscu znajduje się grób, gdzie spoczywają doczesne szczątki sługi Bożego ks. Wincentego Granata.

¹¹ Zob. H. I. Szumił, U. Stępień, „Przez prawdę do miłości”. *Oratorium sługi Bożego ks. Wincentego Granata. Przewodnik*, Sandomierz 2014.

Po mszy świętej odbyła się uroczysta sesja zamykająca proces beatyfikacyjny na etapie diecezjalnym. Kanclerz kurii diecezjalnej ks. Roman Janiec poinformował, że członkowie Trybunału kanonizacyjnego, powołanego w 12 czerwca 1995 roku do przeprowadzenia postępowania w sprawie heroicznego cnót, sławy świętości i opinii znaków służi Bożego, wykonali wszystkie wymagane czynności procesowe.

Ks. Jan Wilk, wicepostulator procesu, ukazał sylwetę ks. Wincentego Granata. Następnie ks. Michał Grochowina, delegat biskupa do spraw procesu beatyfikacyjnego, opisał jego przebieg. Przekazał informacje, że w latach 1995–2018 odbyło się 91 sesji. Powołano i wysłuchano 52 świadków, powołani także zostali i pracowali biegli w dziedzinie historii i cenzorzy teologowie. Ogromna twórczość naukowa służi Bożego spowodowała, że praca procesu na szczeblu diecezjalnym trwała dość długo. Z kolei notariusze Trybunału przedstawili pasterzowi diecezji oryginały akt procesowych, które po ich opieczetowaniu i zalakowaniu zostały złożone w Archiwum Diecezji Sandomierskiej. Bez zezwolenia Stolicy Apostolskiej nikt nie może ich otwierać. Natomiast Transumpt procesu w języku polskim i włoskim, biskup ordynariusz polecił przekazać do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie. Dalszym etapem sesji związanej z zakończeniem dochodzenia diecezjalnego było złożenie przysięgi przez bp. Krzysztofa Nitkiewicza oraz członków Trybunału. Po czym bp Krzysztof Nitkiewicz poinformował, że proces na etapie diecezjalnym został definitywnie zakończony. Sesję zakończono modlitwą o beatyfikację służi Bożego ks. Wincentego Granata, kapłana diecezji sandomierskiej. Od tego czasu proces będzie prowadzony w Kurii Rzymskiej. Od 3 listopada 2018 roku dokumenty procesowe służi Bożego są już w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie.

2. Sylwetka duchowa Sługi Bożego

W świetle zachowanej dokumentacji źródłowej rysuje się bogata sylwetka duchowa ks. Wincentego Granata¹². Na jej podstawie można bez większego trudu odtworzyć podstawowe fakty z życia sługi Bożego i wyrobić sobie jasny osąd o jego świątobliwym życiu. Wywierał on ogromnie pozytywny wpływ na uczniów w okresie pracy na stanowisku prefekta w Radomiu, na wychowanie alumnów w okresie jego pracy w Seminarium Duchownym w Sandomierzu, na księży studentów KUL w okresie jego pracy w charakterze dyrektora konwiktów księży studentów i później jako rektora i przez cały czas profesora. Miał także bardzo dodatni wpływ na siostry zakonne, młodzież studiującą czy w ogóle tych, którzy się z nim spotykali i czerpali wiele z jego jakże budującej postawy.

W okresie działalności w Radomiu ks. Wincenty Granat pracę dydaktyczno-wychowawczą i duszpasterską spełniał z dużym zaangażowaniem. Poza pracą prefekta prowadził także ofiarną działalność charytatywną i dostosowywał własną pracę duszpasterską do warunków ówczesnego kryzysu gospodarczego. Organizował pomoc materialną dla potrzebujących i sam jej wielokrotnie udzielał. Jako młody kapłan dostrzegał ludzką nędzę i tragiczne skutki bezrobocia podczas wielkiego kryzysu ekonomicznego lat trzydziestych XX wieku.

Przez pewien okres pełnił funkcję dyrektora Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo i kierownika Biura św. Wincentego à Paulo w Radomiu. Osobiście spieszył z pomocą materialną ludziom pozostającym w biedzie. Hojnie rozdawał jałmużnę, od drzwi jego mieszkania żaden ubogi nie odszedł z pustymi rękami. Jak wspomina jedna z członkiń Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, sprowadzał on do swego mieszkania ubogich i oddawał im wszystko co miał, nawet zapasową parę butów do zmiany. W piątce rozdawał

---

¹² W zgromadzonych po śmierci ks. Wincentego Granata materiałach, nie było żadnych notatek osobistych czy wspomnień. Wszystko, co można o nim powiedzieć, będzie wynikać z zewnętrznej obserwacji, uzyskane ze wspomnień różnych osób i z materiałów archiwalnych.

jałmużnę licznym potrzebującym. Dzięki tej pracy poznał biedę i nędzę moralną, bez tego poznania, jak sam mówił, nie miałby później takiego spojrzenia na człowieka.

Dalsze sześć lat okresu międzywojennego spędził ks. Wincenty Granat w Sandomierzu, gdzie pracował jako profesor w Wyższym Seminarium Duchownym. Tu zaskoczył go wybuch drugiej wojny światowej.

W okresie pracy w Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu troszczył się nie tylko o formację intelektualną, ale i duchową wychowanków. Niejednokrotnie świadczył pomoc materialną biednym klerykom. Równocześnie z tą pracą dydaktyczną i wychowawczą prowadził działalność trzeźwościową i abstynencką. Z ducha wstrzemięźliwości, pokuty i zadośćuczynienia za grzechy wypływała dążność do osobistej trzeźwości i abstynencji oraz do apostołstwa na tym odcinku. Jego akcja antyalkoholowa była pionierską na terenie diecezji sandomierskiej, co wyraźnie podkreślił jego uczeń bp Stanisław Sygnet. W okresie okupacji udzielał rad, wskazówek, budził ducha patriotyzmu, nadziei i wiary w zwycięstwo nad okupantem, wrogiem ojczyzny i Kościoła; brał czynny udział w tajnym nauczaniu i w wojskowym ruchu oporu.

W okresie lubelskim obok pracy dydaktycznej, będąc dyrektorem konwiktu księży studentów KUL sprawował nad nimi pieczę wychowawczą i duszpasterską. Spieszył także z pomocą materialną potrzebującym studentom. Będąc na stanowisku rektora KUL w trudnym okresie dla ojczyzny i Kościoła, w marcu 1968 roku, kiedy studentów uniwersytetu i innych uczelni poddano różnym represjom, powiedział: „młodzieży studenckiej, bitej i krzywdzonej nie może opuścić”. Stał w jej obronie, organizował pomoc, przeciwstawiał się hańbiącym nadużyciom władzy komunistycznej, umożliwił im kontynuowanie studiów i przyjął wszystkich, których skreślono z listy studentów. W ten sposób ocalił oblicze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i został uznany na wzorcowy przykład rektora wyższej uczelni w trudnych czasach dziejów kraju¹³.

¹³ Zob. A. Biela, *Otwarty na Boga poprzez człowieka*, w: *Chrześcijaństwo*, red. B. Bejze, t. 11, Warszawa 1983, s. 85; M. Wrzeszcz, „Młodzieży bitej i krzywdzonej nie mogę opuścić”. *Ksiądz Rektor Wincenty Granat - obrońca prześladowanych studentów*, w: *Być jak pochodnia...*, „Humanitas” służy Bożemu ks. Wincentego Granata. Materiały z sesji, Sandomierz, 10 XII 2011 roku, red. Z. Janiec, Sandomierz 2012, s. 95–112; J. Bazydło, *Ksiądz Wincenty Granat opiekun młodzieży akademickiej*,

Dnia 6 marca 2008 roku prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie ks. Wincentego Granata Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w działalności na rzecz protestów w marcu w 1968 roku.

Na wszystkich zajmowanych stanowiskach i urzędach sługa Boży był człowiekiem wielkiego formatu, wybitną osobowością. Był niezwykle wrażliwy na wartości prawdy i dobra; poszukiwał prawdy w życiu codziennym, w nauce i Objawieniu, a dobra w każdym człowieku. Rysem dominującym osobowości ks. Wincentego Granata była dobroć. Szanował ludzi w równej mierze zarówno wielkich tego świata, jak i prostych pracowników uczelni. Odznaczał się wzorową sumiennością w wypełnianiu powierzonych zadań, ogromną pracowitością, wyjątkową siłą woli.

Wielkość moralno-duchowa ks. Wincentego Granata wyływała z jego żywej wiary: prostej, szczerzej, głębokiej i rozumnej. Wiara była klimatem, w którym od dzieciństwa rozwijała się jego osobowość i za tą wiarę przede wszystkim wyrażał Bogu wdzięczność w testamencie. Oparł się mocno na Ewangelii odczytanej dosłownie, prowadząc życie ściśle związane z Bogiem poprzez korzystanie z sakramentów świętych.

W perspektywie wiary widział i spełniał swoje posłannictwo, w świetle wiary oceniał wydarzenia zewnętrzne i nią zapalał innych. Głęboko był przekonany, że Bóg prowadzi każdego człowieka. Wiara także dyktowała mu poczucie odpowiedzialności za wszystko, co robił. Można do niego zastosować słowa: „mój sprawiedliwy z wiary żyć będzie” (Hbr 10, 38).

Oprócz żywej i głębokiej wiary odznaczał się mocną, niezachwianą ufnością kierowaną ku Bogu, jako jedynemu Dobru. Chociaż wrażliwa jego natura odczuwała dotkliwie przykrości nieodłączne od życia, nie zauważało się, by tracił wewnętrzny pokój. Nadzieja podsuwała mu decyzje, które podejmował. W jego życiu widoczne było całkowite zawierzenie Bogu w miłosnym oddaniu się woli Stwórcy. Miał niezachwianą ufność ku Bogu; do niej zachęcał tych, którzy byli w zasięgu jego oddziaływania duchowego albo tylko utrzymywali kontakt zewnętrzny.

---

w: *Pasjonat miłości Boga i człowieka. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, red. Z. Janiec, Sandomierz 2015, s. 21–38.

Wszystko, co czynił, przepełniał miłością. Można było u niego zaobserwować ogromną miłość do innych ludzi. Dostrzegali to ci, którzy zwracali się ks. Granata o pomoc różnego rodzaju. W swoich modlitwach i w formułowanych intencjach mszy świętej pamiętał o wszystkich, którzy powierzali się jego duszpasterskiej trosce. Podczas Eucharystii polecał Bogu swoich penitentów i innych, z którymi się spotykał.

Sługa Boży żył Ewangelią, uznając prymat „być” przed „mieć”. Wartości naturalne harmonijnie łączył z wartościami religijnymi. Był człowiekiem głębokiej, autentycznej modlitwy; rozmyślanie, brewiarz, Eucharystia, adoracja Najświętszego Sakramentu, liturgia nadawały rytm jego życiu. Swój czas dzielił między modlitwę i pracę. Wszystkie wysiłki uświęcał modlitwą. Wiedział i o tym pamiętał, że człowiek najbliższy jest Boga na klęczkach. Jego pobożność ugruntowana w głębokiej wierze wyrażała się w prostych formach; była szczera, męska, naturalna, była pewnego rodzaju trwaniem w obecności Boga. „Było to tym bardziej godne podziwu – pisze ks. Antoni Kociński – że skrzętnie ukrywany przez niego ten dar sam się jednak ujawniał i działał na otoczenie”¹⁴. Z wielkim namaszczeniem i głęboką wiarą celebrował mszę świętą, po której w modlitwie odchodził od ołtarza, udając się na dziękczynienie. Ksiądz Edmund Marcinkiewicz odnotowuje:

W czasie trzyletniego [1961–1964] pobytu w KUL odprawiałem Mszę św[iętą] w kaplicy konwiktorskiej. Ks. W. Granat przychodził zawsze do kaplicy jako pierwszy albo jeden z pierwszych, odprawiał najpierw rozmyślanie i odmawiał brewiarz, a potem celebrował Mszę św[iętą], zwykle w drugiej serii celebransów. (Nie było jeszcze wtedy możliwości koncelebrowania). Jego głębokie życie wewnętrzne pozytywnie oddziaływało na naszą osobowość. Pozostał w pamięci jako człowiek prowadzący głębokie życie wewnętrzne¹⁵.

Jezus Chrystus był dla ks. Wincentego Granata najwyższą wartością, a żywy z Nim związek stawał się dla niego źródłem siły. Kochał Zbawiciela, żył dla Niego i starał się być Mu wiernym. W osobie ks. Wincentego żył i działał Chrystus. Było to bardzo widoczne zarówno w jego wykładach, jak i w bepośrednich kontaktach.

¹⁴ A. Kociński, *Takim go zapamiętałem*, w: *Chrześcijananie*, t. 11, s. 113.

¹⁵ E. Marcinkiewicz, *Człowiek wielkiej dobroci*, w: *Chrześcijananie*, t. 11, s. 124.

W swoim środowisku promieniował niezwykłą roztropnością, mądrością i męstwem chrześcijańskim. U niego szukali rady współbracia w kapłaństwie, biskupi, członkowie sandomierskiej kapituły katedralnej, siostry zakonne, młodzież i wierni świeccy. Charakteryzował się ojcowską dobrocią, prostotą i pokorą; często pierwszy pozdrowiał ludzi chrześcijańskim pozdrowieniem, z szacunkiem witał każdego potrzebującego i interesanta. Był otwartym na dialog, niezależnie od światopoglądu i nastawienia, umiał pochylać się nad każdym człowiekiem, który do niego przychodził.

Miał w sobie wiele z ducha franciszkańskiego, w podejściu do rzeczy materialnych, którymi tak chętnie i często się dzielił z potrzebującymi (m.in. honoraria za swe książki i nagrody przeznaczał głównie na rzecz uniwersytetu).

Sługa Boży był człowiekiem Kościoła. Widać to bardzo dobrze było w momentach, które wymagały od niego zajęcia zdecydowanego stanowiska. I taką bezkompromisową postawę przyjmował, chcąc być wiernym zasadom swego sumienia: wierze, nadziei i miłości, i nie chcąc niczym splamić swego oddania Kościołowi. W sytuacjach niejasnych (np. nie przyjął odznaczeń państwowych) wołał sam cierpieć, niż by ktoś z jego powodu miał ponieść krzywdę lub doznać przykrości. W każdej sytuacji pozostał wierny Ojcu Świętemu i Stolicy Apostolskiej. Cierpiał wewnątrz, kiedy Kościołowi działa się krzywda, gdy odchodzili wybitni i potrzebni jego przedstawiciele. Bp Stanisław Sygnet powiedział o nim, że był on

w całej pełni kościelny, bo on Chrystusa przeżywał w tajemnicy Kościoła. Przy jego trumnie nie ma żadnych orderów, nie lubił sytuacji niejasnych. Był zawsze w całej pełni tego słowa *vir ecclesiasticus*, bardzo czuły na to, aby nigdy nie zranić jedności i zwartości Kościoła¹⁶.

Cechowały go: umiłowanie stanu kapłańskiego, oddanie sprawom Kościoła, wielka kultura wewnętrzna, szczerzy patriotyzm oraz niezwykle poświęcenie w służbie nauki, które uważał za swoją drogę do Boga i urzeczywistnianie swego powołania kapłańskiego. Szedł przez życie

---

¹⁶ *Człowiek nauki i wiary*, w: *Chrześcijananie*, t. 11, s. 45.

prosto do celu, który ukochał, wierny postanowieniom, wierny swojej wewnętrznej prawdzie. Był profesorem i naukowcem, ale przede wszystkim zawsze pozostał wierny kapłaństwu.

Ks. Wincenty Grant świadczył o Chrystusie nie tylko słowem mówionym i pisany, ale nade wszystko własnym życiem, co wyrażało się w jedności słowa i czynu przepełnionego miłością. Poprzez swą dobroć, życzliwość, ofiarność, autentyczną pobożność oraz widoczne dla otoczenia bogactwo życia wewnętrznego realizował w życiu słowa św. Pawła z Listu do Efezjan: „żyjąc prawdziwie w miłości sprawmy, by wszystko rosło ku Temu, który jest Głową – ku Chrystusowi” (4, 15).

Sługa Boży pozostał wielki jako uczony, doświadczony pedagog, a nade wszystko jako świętobliwy kapłan o wielkiej gorliwości i duchu apostoelskim. Był nie tylko dużej klasy teologiem, ale też zatroskanym, rzetelnym duszpasterzem, wychowawcą osób świeckich, kapłanów (w tym kilkunastu przyszłych biskupów), sióstr zakonnych. Duszpasterstwo wzbogacało jego pracę naukową a praca naukowa wzbogacała duszpasterstwo. Powołanie kapłańskie i teologiczne było w nim zrosnięte w jedną niepodzielną całość. Chętnie głosił kazania, homilie, konferencje, prowadził rekolekcje, chętnie i z całym poświęceniem służył w konfesjonale. Już w pierwszych latach kapłaństwa do jego konfesjonału garnęły się osoby spragnione głębszej więzi z Bogiem, znajdując u młodego kapłana zrozumienie i zbawienne wskazówki. W późniejszych latach życia uchodził za wytrawnego kierownika sumienia i doświadczonego przewodnika na drodze do Boga. Spotkania z nim dla wielu ludzi były zawsze zetknięciem z najgłębszymi problemami życia, budziły poważną refleksję, napawały optymizmem, dawały zachętę i odwagę do dalszej gorliwej pracy nad sobą.

Z umiłowaniem własnego kapłaństwa sługa Boży łączył szacunek względem innych kapłanów. Promieniowała z niego zawsze duchowość kapłańska, o czym wspomina ks. Józef Swastek:

Nierzadko słyszałem wypowiedane zazwyczaj przez księży przyjeżdżających do Lublina opinie, że „ks. W. Granat ma, jak rzadko który z duchownych, bardzo kapłańską twarz; ta twarz jakoś bardzo naprowadza na odtwarzanie sobie twarzy Chrystusa”. I rzeczywiście na twarzy tego Człowieka malowało się, niezależne od wieku, coś niezwykłego, coś, co trudno określić, a co przeżywali ci, którzy nawet

z dala doświadczały jego bogatej osobowości. Jako dyrektor konwiktów brał udział we wszystkich nabożeństwach dla księży studentów, a po ich zakończeniu bardzo długo się modlił¹⁷.

Natomiast każdego dnia po obiedzie prowadził księży studentów do kościoła akademickiego na adorację Najświętszego Sakramentu.

Ten wspaniały Człowiek, niezwykle w swej żelaznej woli i konsekwencji, poprzez swoją dobroć, życzliwość, prostotę, pokorę, prawość charakteru, ofiarność, niepospolitą pracowitość, dojrzałe cnoty teologiczne: wiarę, nadzieję, miłość a także autentyczną pobożność, modlitwą oraz bogactwo życia wewnętrznego dostrzegane przez otoczenie jest osobą, która „pozostała na stałe w poglądach, przekonaniach i sposobie wartościowania wielu jego uczniów oraz ludzi, którzy utrzymywali z nim dłuższy, a zwłaszcza bliższy – kontakt”¹⁸.

Administrator apostolski diecezji sandomierskiej biskup Piotr Gołębiowski, obecnie sługa Boży, dnia 14 lipca 1980 roku powiedział o ks. Wincentym Granacie:

Żył prawdą w miłości. Rozwijał się ustawicznie w Jezusie Chrystusie. Żył Chrystusem zgodnie z tym, co mówił Apostoł: „rośnijcie w Nim, który jest Głową, dla budowania siebie w miłości”. Tu jest sekret bogatej jego osobowości i klucz do zrozumienia jego życia niezwykle prostego. Bardzo widoczną cechą osobowości ks. Wincentego Granata było jego prostolinijne postępowanie bez żadnych załamań – kapłana, który wierzy i żyje miłością [...]. Źródłem jego siły był żywy związek z Chrystusem podczas Niekrwawej Ofiary. Wierny Stolicy Apostolskiej, był prawdziwym synem Kościoła Bożego¹⁹.

Słowa „żył prawdą w miłości” wypowiedziane przez wieloletniego przyjaciela sługi Bożego wiernie wyrażają jego sylwetkę duchową. Zostały one umieszczone na jego grobie na cmentarzu katedralnym w Sandomierzu.

Sługa Boży ks. Wincenty Granat był szlachetnym człowiekiem, autentycznym chrześcijaninem, wzorowym i świątobliwym kapłanem,

¹⁷ *Prawy człowiek, wzorowy kapłan*, w: *Chrześcijaństwo*, t. 11, s. 159–160.

¹⁸ Z. Chlewiński, *Ks[iądz] Wincenty Granat – wspomnienia i refleksje*, w: *Tajemnica człowieka. Wokół osoby i myśli ks. Wincentego Granata*, Lublin 1985, s. 446.

¹⁹ *Przemówienie z okazji poświęcenia płyty na grobie [ks. Wincentego Granata]*, w: *Chrześcijaństwo*, t. 11, s. 67.

bezkompromisowo oddanym służbie słowu Bożemu, Kościołowi i człowiekowi. Pozostanie w historii nie tylko diecezji sandomierskiej i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ale i całej Polski świetlaną postacią, która pozostawiła swój niezatarty ślad. Jego życie stanowi konkretny model urzeczywistnienia doskonałości chrześcijańskiej, wzór kapłana-teologa, wiernego syna Kościoła i ojczyzny.

Zakończenie

Patrząc na życie ks. Wincentego Granata można dostrzec w nim doskonałą syntezę tego, co ludzkie i Boże, przyrodzone i nadprzyrodzone; jego słowa, działalność i życie wewnętrzne był niezwykle zharmonizowane. Duchowa struktura sługi Bożego to udana synteza przymiotów natury i łaski, które przenikając się wzajemnie tworzą człowieka oddanego Bogu i Kościołowi, człowieka bardzo dobrego, a jednocześnie bardzo ludzkiego – *doctor humanus*.

Źródła historyczne nie pozostawiają wątpliwości, że sługa Boży praktykował w swym życiu cnoty chrześcijańskie w stopniu heroicznym. Widać to jasno w jego pracy na wszystkich odcinkach, jakie w życiu podejmował. Można było to dostrzec także w trudnych okolicznościach, kiedy nieraz potrafił okazać się wielkim i wyjść z nich zwycięsko, ratując godność wielu ludzi.

Summary

Uczył słowem – pismami – życiem. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)

Wincenty Granat urodził się 1 kwietnia 1900 roku w Ćmielowie k. Ostrowca Świętokrzyskiego. Szkołę średnią (1914–1918) i studia seminaryjne (1918–1923) ukończył w Sandomierzu. W 1923 roku podjął studia na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Po roku studiów, 24 sierpnia 1924 roku przyjął święcenia kapłańskie w katedrze w Sandomierzu. W 1925 roku uzyskał stopień doktora filozofii, a w 1928 roku – doktora teologii.

Po powrocie do kraju pełnił funkcję prefekta szkół powszechnych (1928–1929) oraz średnich (1930–1933) w Radomiu. W 1933 roku został wykładowcą Wyższego Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Od 1952 roku podjął pracę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, początkowo jako zastępca profesora, a następnie jako docent (1956–1960) i profesor (1961–1970). W 1965 roku został rektorem KUL; w 1970 roku zrezygnował z funkcji rektora KUL, przeniósł się do Opola Lubelskiego. W 1977 roku powrócił do Sandomierza, gdzie zmarł w opinii świętości 11 grudnia 1979 roku. Żył prawdą w miłości.

Dnia 12 czerwca 1995 roku Kościół sandomierski rozpoczął dochodzenie kanonizacyjne ks. Wincentego Granata, który żył prawdą w miłości. Sesja kończąca proces na etapie diecezjalnym odbyła się 9 października 2018 roku w kościele pw. Świętego Michała Archanioła w Sandomierzu. W dniu 3 listopada 2018 roku dokumenty procesowe sługi Bożego zostały przekazane do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie.

Słowa klucze: ks. Wincenty Granat (1900–1979), teolog, rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1965–1970), doctor humanus, sługa Boży

He taught by his word – letters – life. Servant of God, Rev. Wincenty Granat (1900–1979)

Wincenty Granat was born on April 1, 1900 in Ćmielów near Ostrowiec Świętokrzyski. He graduated from high school (1914–1918) and seminary (1918–1923) in Sandomierz. In 1923, he studied at the Gregorian University in Rome. After a year of studies, on August 24, 1924, he was ordained a priest in the cathedral in Sandomierz. In 1925 he obtained the degree of doctor of philosophy and in 1928 the degree of doctor of theology.

After returning to Poland, he worked as a prefect of primary schools (1928–1929) and secondary schools (1930–1933) in Radom. In 1933 he became a lecturer at the Major Seminary in Sandomierz. In 1952, he started working at the Catholic

University of Lublin, initially as a deputy professor, then as a docent (1956–1960) and professor (1961–1970). In 1965 he became the rector of the Catholic University of Lublin; in 1970 he resigned from the post of rector of this catholic university and moved to Opole Lubelskie. In 1977 he returned to Sandomierz, where he died in the opinion of sanctity on December 11, 1979. He lived truth in love.

On June 12, 1995, the Sandomierz Church began the canonization investigation of Rev. Wincenty Granat, who lived true in love. The session closing the process at the diocesan stage was held on October 9, 2018 in the church of Saint Michael the Archangel in Sandomierz. On November 3, 2018, the trial documents of the Servant of God were transferred to the Congregation for the Causes of Saints in Rome.

Keywords: Rev. Wincenty Granat (1900–1979), theologian, rector of the Catholic University of Lublin (1965–1970), Doctor Humanus, servant of God

Bibliografia²⁰

Bazydło J., *Ksiądz Wincenty Granat opiekun młodzieży akademickiej*, w: *Pasjonat miłości Boga i człowieka. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, red. Z. Janiec, Sandomierz 2015, s. 21–38.

Brzeziński M., *L'uomo come punto d'incontro tra antropologia e teologia, alle fonti del personalismo cristiano di Wincenty Granat (1900–1979)*, Romae 2005.

Być jak pochodnia... „Humanitas” sługi Bożego ks. Wincentego Granata. Materiały z sesji, Sandomierz, 10 XII 2011 roku, red. Z. Janiec, Sandomierz 2012.

Chrost S., *Pedagogiczne implikacje humanizmu personalistycznego Wincentego Granata, „Paedagogia Christiana”* (2015) nr 1 (35), s. 181–199.

Czajkowska E. M., *Wychowawcza wartość Mszy świętej w nauczaniu sługi Bożego ks. Wincentego Granata, „Studia Sandomierskie”* 13 (2006) z. 4, s. 35–56 (Summary).

Dla Boga i Kościoła. Sługa Boży ks. Wincenty Granat – świadectwa, oprac. H. I. Szumił, Sandomierz 2012.

Doctor humanus. Materiały z sympozjum w 20. rocznicę śmierci ks. Wincentego Granata profesora i rektora KUL, red. H. I. Szumił, Sandomierz 2000.

Frydrych D., *W prawdzie i miłości ku człowiekowi i Bogu w Jezusie Chrystusie (Curriculum vitae ks. prof. Wincentego Granata)*, „Roczniki Teologiczne” 52 (2005) z. 2, s. 123–131.

Gałązka W., *Rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego ks. Wincentego Granata, „Kronika Diecezji Sandomierskiej”* 88 (1995), s. 172–187.

Hryniewicz W., *Doctor humanus. Teologiczne horyzonty ks. profesora Wincentego Granata (1900–1979)*, „Znak” 3 (1980), s. 586–602.

Hryniewicz W., *Teolog osoby ludzkiej. Refleksje nad teologicznym dziełem księdza profesora Wincentego Granata (1900–1979)*, „Ateneum Kapłańskie” 95 (1980) nr 72, s. 424–433.

---

²⁰ Pełna bibliografia o Profesorze została odnotowana w publikacji: H. I. Szumił, *Profesor i Mistrz. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, Lublin 2017, s. 159–210.

Hryniewicz W., Nossol A., *Profesor Wincenty Granat*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 19 (1972) z. 2, s. 5–9.

Jego świadectwo trwa... Wokół sesji poświęconej życiu i myśli sługi Bożego ks. Wincentego Granata, red. Z. Janiec, Sandomierz 2011.

Kociński A., *Takim go zapamiętałem*, w: *Chrześcijananie*, red. B. Bejze, t. 11, Warszawa 1983, s. 112–113.

Kosche M., *Wincenty Granat*, w: *Święci z KUL-u*, red. K. Guzowski, G. Barth, Lublin 2015, s. 83–104.

Kowalczyk S., *Z problematyki antropologii personalistycznej*, Lublin 2014, s. 63–73 (*Światopogląd personalistyczny w ujęciu ks. Wincentego Granata*), s. 137–146 (*Idea wolności w personalizmie ks. Wincentego Granata*).

Krasiński J., *Akwinata Sandomierski. Ks. prof. Wincenty Granat w 30 lat po śmierci*, „Kronika Diecezji Sandomierskiej” 103 (2010) nr 3–4, s. 241–249.

Krasiński J. *Sługa Boży ks. Wincenty Granat – nauczyciel radomski i profesor sandomiersko-lubelski*, „Kronika Diecezji Radomskiej” 20 (2011) nr 4 (80), s. 417–425.

Ksiądz Profesor Wincenty Granat (1900–1979), „Studia Sandomierskie” 2 (1981), [wyd.] 1982, s. 5–196.

Ksiądz Wincenty Granat, Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – kandydat do chwały ołtarzy, red. Z. Janiec, M. Tkaczyk, H. I. Szumił, Lublin 2017.

Marcinkiewicz E., *Człowiek wielkiej dobroci*, w: *Chrześcijananie*, red. B. Bejze, t. 11, Warszawa 1983, s. 123–124.

Narecki Z., *Ks. Wincenty Granat sługa Bożej mądrości i dobroci. Świadectwo*, „Kronika Diecezji Sandomierskiej” 109 (2016), s. 775–782.

Nossol A., *Wincenty Granat. Święty paradoks Wincenty Granat. Święty paradoks*, w: *Leksykon wielkich teologów XX/XXI wieku*, red. J. Majewski i J. Makowski, t. 3, Warszawa 2006, s. 129–139.

Pałubska Z., *Nadprzyrodzone poznanie Boga w myśli teologicznej ks. Wincentego Granata*, red. J. Misiurek, J. M. Popławski, Lublin 2002, s. 257–278 (*Homo Orans*, 3).

Pałubska Z., *W obecności Boga. Duchowość w życiu i nauczaniu ks. Wincentego Granata*, Lublin 2005.

Pasjonat miłości Boga i człowieka. Sługa Boży ks. Wincenty Granat, red. Z. Janiec, Sandomierz 2015.

Pozostał w nas żywy. Kontakty Sługi Bożego ks. Wincentego Granata ze Zgromadzeniem Sióstr Służek NMP Niepokalanej, oprac. H. I. Szumił, Sandomierz 2005.

Puchała M., *Kulturotwórczy wymiar chrześcijaństwa jako motyw jego wiarygodności (Wincenty Granat)*, przedmowa M. Rusecki, Poznań 2002.

Sakowicz E., *Pedagogia życia Sługi Bożego ks. Wincentego Granat (1900–1979) – rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, w: *Nauczyciele. Szkice portretów uczonych i nauczycieli*, red. A. Królikowska, J. Falkowska, Kraków 2018, s. 57–73.

Słomka W., *Błogosławieni – czyli szczęśliwi. Sługa Boży ks. Wincenty Granat w tle błogosławieństw ewangelicznych*, Sandomierz 2013.

Sprawiedliwy z wiary żyć będzie. Ks. Wincenty Granat – świadek wiary. Materiały z sesji poświęconej Słudze Bożemu w 33. rocznicę śmierci, Sandomierz, 11 grudnia 2012 roku, red. Z. Janiec, Sandomierz 2013.

Sygnet S., *Człowiek nauki i wiary*, w: *Chrześcijaństwo. Życie i duchowość wybitnych osobowości polskiego katolicyzmu*, t. 11, red. B. Bejze, Warszawa 1983, s. 44–46.

Szumił H. I., *Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa ks. prof. dra Wincentego Granata*, „*Studia Sandomierskie*” 1 (1980), s. 366–386.

Szumił H. I., *„Był człowiek posłany...”*. *Kalendarium życia i wydarzeń służby Bożego ks. Wincentego Granata*, Sandomierz 2019.

Szumił H. I., *Człowiek wiary. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, Sandomierz 2013.

Szumił H. I., *Deo et Ecclesiae. Życie i działalność ks. Wincentego Granata*, Opole 1993.

Szumił H. I., *Działalność służby Bożego ks. Wincentego Granata na terenie Radomia w latach 1928–1933, 1938–1939*, „*Kronika Diecezji Radomskiej*” 7 (1998) nr 3–4 (27–28), s. 275–294.

Szumił H. I., *Ksiądz Wincenty Granat nauczyciel chrześcijańskiej doktryny i jej realizator (1900–1979)*, w: *Chrześcijaństwo*, t. 11, red. B. Bejze, Warszawa 1983, s. 9–193.

Szumił H. I., *Otwarty na Boga i człowieka. Sługa Boży ks. Wincenty Granat, rektor KUL*, Sandomierz 2011.

Szumił H. I., *Profesor i Mistrz. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, Lublin 2017.

Szumił H. I., *Przez Prawdę do miłości. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)*, Sandomierz 2010.

Szumił H. I., *Sesja okolicznościowa Katedry Personalizmu Chrześcijańskiego KUL. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979) rektor KUL*, „*Studia Sandomierskie*” 13 (2006) z. 2, s. 150–164.

Szumił H. I., *Słudzy Boży. O przyjaźni bpa Piotra Gołębiowskiego i ks. Wincentego Granata*, Sandomierz 2011.

Szumił H. I., *Sługa Boży ksiądz Wincenty Granat (1900–1979)*, w: *W trosce o trzeźwość Narodu. Sylwetki najwybitniejszych działaczy trzeźwościowych XIX i XX wieku oraz antologia ich pism*, red. M. P. Romaniuk, t. 3, Warszawa 2000, s. 133–172, 409 (Bibliografia podmiotowa), s. 420–422 (Bibliografia przedmiotowa).

Szumił H. I., *Żył, jak wierzył i nauczał. Sługa Boży ks. Wincenty Granat (1900–1979)*, w: *Święci są wśród nas*, red. G. Bartoszewski, Warszawa 2012, s. 183–216.

Tajemnica człowieka. Wokół osoby i myśli ks. Wincentego Granata, red. Cz. Bartnik i in., Lublin 1985.

Veritatem facientes in caritate. Sługa Boży Ksiądz Profesor Wincenty Granat 1900–1979, wybór i oprac. H. I. Szumił, Sandomierz 1999.

Wierna R., *Światopogląd podstawą teorii wychowawczych w ujęciu Sługi Bożego ks. Wincentego Granata*, „*Ateneum Kapłańskie*” 173 (2019) z. 1 (662), s. 145–152.

Wokół osoby i myśli ks. Wincentego Granata. In memoriam Doctoris Humani decennio obitus (1900–1979), „*Studia Sandomierskie*” 5 (1985–1989), [wyd. 1992], s. 153–232.

Wrzeszcz M., *„Młodzieży bitej i krzywdzonej nie mogą opuścić”. Ksiądz Rektor Wincenty Granat – obrońca prześladowanych studentów*, w: *Być jak pochodnia... „Humanitas” służby Bożego ks. Wincentego Granata. Materiały z sesji, Sandomierz, 10 XII 2011 r.*, red. Z. Janiec, Sandomierz 2012, s. 95–112.

Współczesny fenomen osoby. W kręgu myśli personalistycznej Wincentego Granata, red. K. Guzowski, G. Barth, Lublin 2011.

„*żyć prawdą w miłości*”. *Symposium z okazji 25 rocznicy śmierci ks. profesora Wincentego Granata*, „*Roczniki Teologiczne*” 52 (2005) z. 2, s. 111–168.

Żył prawdą w miłości. Sługa Boży ksiądz profesor Wincenty Granat (1900–1979), rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, red. A. Kończak, Sandomierz 1997.